

Jutlus Nõos P, 14.04.19 kell 11.00, Palmipuudepüha

Lektsioonid: Js 50:4–10; Fl 2:5–11

Pihikõne: 1Kr 6:12

Jutlus: Jh 12:12–24

Laulud: 85 (1–3); 247 (1–2, 3); 467 (1–4); 87 (1–5)

Järgmisel päeval kuulis pühadeks kogunenud suur rahvahulk, et Jeesus tuleb Jeruusalemma, ja palmipuude oksti võttes läks rahvas välja talle vastu ja hüüdis: „Hoosanna! Önnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel, Iisraeli kuningas!” Aga Jeesus leidis eeslisälu ning istus selle selga, nõnda nagu on kirjutatud: „Ära karda, Siioni tütar! Ennäe, su kuningas tuleb eeslisälu seljas istudes.” Esialgu ta jüngrid ei mõistnud seda, aga kui Jeesus oli kirkastatud, siis tuli neile meelde, et see oli kirjutatud tema kohta ja et nad temale seda olid teinud. Siis andis Jeesusest tunnistust rahvahulk, kes oli tema juures, kui ta Laatsaruse hauast välja hüüdis ja tema surnuist üles äratas. Just seepärast rahvahulk tuligi talle vastu, et ta kuulis teda olevat teinud selle tunnustähe. Variserid ütlesid nüüd üksteisele: „Eks te näe, et te ei saavuta midagi! Vaata, kogu maailm jookseb tema järele!” Aga nende seas, kes olid pühadeks üles tulnud Jumalat kummardama, olid mõned kreeklased. Need tulid Filippuse juurde, kes oli pärit Galilea Betsaidast, ja palusid teda: „Isand, me tahame Jeesust näha.” Filippus tuli ja ütles seda Andreasele. Andreas ja Filippus tulid ja ütlesid seda Jeesusele. Aga Jeesus ütles neile: „Tund on tulnud, et Inimese Poeg kirkastatakse. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiva ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja.

Tänases kirjakohas sialdub kaks lugu. Üks seostub loomulikult tänase kirikukalendri-järgse püha, palmipuudepühaga. Teine aga räägib kreeklaste huvist Jeesuse vastu.

Minul tuleb siinjuures kohe meelde apostel Pauluse sõna 1Kr 1:22: „Sest juudid nõuavad tunnustähti ja kreeklased otsivad tarkust.“

Koosnes ju rahvahulk, kes Jeesust juubeldades Jeruusalemma Kuldvärava juures vastu võttis, tõenäoliselt juutidest. Kuidas muidu oskasid nad oma hüüdlausega „Hoosanna! Önnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel...!” viidata VT-le ehk Toorale, kus Ps 118:25j öeldakse: „Oh Issand, aita nüüd! Oh Issand, lase hästi korda minna! Önnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel!“ „Hoosanna“ ei tähenda heebrea keeles ju midagi muud kui „aita“!

Ja milleks muuks muretses Jeesus endale linna sisenemiseks eeslisälu, kui et rahvas mõistaks: kuningas, kellest prohvet Sakarja oma raamatus (Sk 9:9) räägib – „Vaata, sulle tuleb sinu kuningas, õiglane ja aitaja. Tema on alandlik ja sõidab eesli seljas, emaesli sälu seljas“ – ongi tema näol nüüd linna sisenemas.

Niisiis, rahvahulk, kes Jeesusele palmioksi teele heitis, koosnes kõige tõenäolisemalt juutidest. Ja neile oli Jeesus teinud ka tunnustähe. Evangelist Johannes ütleb ju selgelt välja, et rahvahulk tuligi ju sellepärast Jeesust tervitama, et ta oli varem Laatsaruse surnuist üles äratanud.

Ehkki Mt-s ja Lk-s ütleb Jeesus, et juutidele ei anta muud tunnustähte kui prohvet Joonas tunnustäht (viidates oma surnuist ülestõusmisele kolmandal päeval), siis Johannese evangeelium on tunnustähtederohkem. Jeesus justkui tuleb lõpuni juutidele vastu, et neid endasse uskuma panna. Eluvesi Samaaria naisele ja leibadeime, millega ta viitab kõrberännakule koos Moosesega. Palavikus poisi, halvatu ja pimedate tervendamine, millega pidi rahval tekkima seos VT prohvetitega. Ja siis Laatsaruse ülesäratamine, mis on enneolematu tunnustäht. Ning lõpuks VT prohvetite ennustatud kuninga viisil pealinna sisenemine. Juudid nõudsid tunnustähti ja ka said neid.

Aga kreeklased, kes olid tulnud pühadeks Jeruusalemma (nad võisid olla nt palverändurid, sest nad tulid Jumalat kummardama ja tõenäoliselt mitte paasasöömaega pidama, nagu juudid), näivad Johannese käsitluses sümboliseerivat kreeka mõtteviisi, mis nõuab tõendusi mitte silmadele vaid mõistusele.

Kui nad nüüd Jeesuse jüngritelt küsivad, kas nad ei võiks Jeesust näha (verb ὁράω tähendab ka 'kogema, tundma õppima') ja jüngrid edastavad nende soovi Jeesusele, siis Jeesus ei ütle: aga

loomulikult, kutsuge nad siia! Vaid vastab mõistukõnega nisuivast. Oletame, et jüngrid Jeesuse vastuse ka kreeklastele edastasid. See oli viimastele paras „tarkus“, mis nõudis tõlgendamist: kui nisuiva langeb maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Jeesus ei näita end kreeklastele, sest ta teab, et neile piisab mõtteteadest, mille ta neile edasi saatis. Teisisõnu, Jeesus vastab neile nende endi „keeles“, neile arusaadavaimal viisil.

Kuid mida ütleb Paulus algul mainitud kirjakohtas 1Kr 1:23–25 edasi? „Meie aga kuulutame ristilöödud Kristust, kes on juutidele ärrituseks ja paganaile narruseks, ent neile, kes on kutsutud, olgu juutidele või kreeklastele, on ta Kristus, Jumala vägi ja Jumala tarkus.“

Kas siis tõeline kristlik kuulutus peaks olema puhas Kristuse kuulutamine, ilma „tunnustähtede“ ja teoloogilise „targutamiseta“? Kas kirik peaks kuulutama ainult ristilöödud Kristust, kes on usklikele Jumala vägi ja Jumala tarkus?

Jah ja ei. Sellise lihtsa asjaga nagu sõnumiga Kristuse surmast ja ülestõusmisest on läbi kirikuloo olnud raske piirduda. Nt EELK põhikirjas on küll öeldud, et „EELK ülesanne on Jumala sõna kuulutamine ja sakramentide jagamine“. Kuid lause läheb edasi: „...ning sellest tulenevalt haridus-, diakoonia- ja misjonitöö tegemine ja muul viisil kristliku usu ja armastuse levitamine, edendamine ja süvendamine. Oma ülesannet täites seisab EELK Jumala loodud elu pühaduse eest ning teenib kõlblust, õiglust ja rahu ühiskonnas ning üksikinimeste elus.“

Kirikul tuleb pidevalt tegeleda sellega, et end ühiskonnas kuidagi kehtestada. Juba kiriklik organisatsioon on tegelikult midagi sellist, mille inimesed ise on leiutanud: Jeesus ju sellest midagi ei kõnele. Tema ütleb lihtsalt Mt 28:19: „Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud!“ Teisisõnu, Jeesus on käskinud kuulutada seda narri sõnumit ristilöödud Kristusest, sest ainult sellest on inimestel viimselt kasu. Inimesed on aga loonud institutsiooni, et seda käsku täita.

Ühest küljest peab kirik pakkuma ühiskonnale vaatemängu, mis oleksid justkui „tunnustähtede“ eest. Nt kogu paavstiinstituutioon on ju midagi sellist: püha mees, kes istub kinnises palees, näitab end jüngreile mitte väga tihti, enamasti rõdult; kelle valimised toimuvad salajas ning sellest teatab maailmale korstnast tõusev valge suits. (Praegune paavst küll näitab end, tõsi, maailmale märksa rohkem.) Samuti õndsaks- ja pühakskuulutamised roomakatoliku ja õigeusu kirikus, mis peavad maailmale ütlema: vaadake, kuidas Jumala Vaim inimeste maailmas toimib! Ning eks ole ka meie EELK jumalateenistuste ülekanded ERR-i vahendusel ju teatud mõttes vaatemäng maailmale.

Teisest küljest peab kirik väitlema kõigi maailma tarkadega, kes leiavad pidevalt loogilisi nõrkusi nii Pühakirjas kui ka kiriku seisukohtades. Apologeetid asusid tegevusse juba 2. sajandil ja kiriku huvides kirjutajaid on vajatud kuni tänase päevani. Ka meie võime lugeda päevalehtedest kristluse-kriitilisi mõtteavaldusi ning kristlaste vastuseid neile mõtteavaldustele. Aga kui palju on kogu sellest kirjatööst kasu? Kui inimest paneb Jumalasse uskuma Püha Vaim, siis ei saa ta mitte kuidagi veenda oma usu aluses teist, kellel seda Vaimu pole!

Möödunud esmaspäeval, 8. aprillil Valgas toimunud Valga praostkonna sinodil kirjeldasid koguduste esindajad, mida nad on kristliku töö alal ära teinud ning ka praostkondlikult anti aru ja tehti plaane selle kohta, kuidas kristlikku tööd on tehtud ja tuleks teha. Kõneldi noorsootööst, diakooniatööst, muusikatööst, misjonitööst, kohaliku kultuuriga haakuvaist tegevustest, suhetest välismaaga, majanduselust ja paljust muust.

Kui mõelda Jeesuse lihtsale kuulutusele, siis võib küsida, kas seda kõike on ikka vaja?

Jah on. Sest muidu poleks Jumal püüdnud juutidega kõnelda juutidele arusaadavas keeles ja kreeklastega neile arusaadavas keeles. Jeesuse missioon oli küll lihtne: surra inimkonna eest ristil. Kuid kogu tema muu tegevus oli inimeste mõtteviisi muutmise teenistuses. Et kõik inimesed, vaatamata keelelistele ja kultuurilistele erinevustele suudaksid mõista Kristuse missiooni.

Hästi võtab selle kõik kokku jällegi apostel Paulus 1Kr 9:19–23: „Sest ehk ma küll olen sõltumatu kõigist inimestest, hakkasin ma kõikide orjaks, et võita võimalikult palju. Ma olen saanud juutidele juudiks, et võita juute, Seaduse all olijatele ... olen saanud seadusealuseks, et võita seadusealuseid. Seaduseta olijatele ma olen saanud seadusetuks ..., et võita neid, kes elavad Seaduseta, nõrkadele ma olen saanud nõrgaks, et võita nõrku. Ma olen kõigile saanud kõigeks, et igal juhul mõned päästa.“

Jumal on kasutanud kõiki vahendeid, et inimesi patuunest üles äratada ja neid päästa hukatusest. Ja viimselt on ta andnud oma ainusündinud Pojagi.

Meile piisab usust Kristusesse. Kuid ärgem heitugem ka evangeeliumi kuulutades kõigest muust, mis sellega kaasas võib käia. Tähtis on, et igal juhul mõned pääseksid! Võib-olla saame meie sellele kuidagi kaasa aidata!

Aamen.